

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 26.—
za pol leta 13.—
za četrt 6.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V upravnistvu:
za celo leto naprej . . . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.60
za en mesec 1.90
za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne številke 10 v.

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna petlitvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več kot trikrat . . . 9
V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.
Izhaja:
vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6. Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravištkega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Potrjeni jezikovni zakoni.

Skoraj istočasno s sankcijo jezikovnih zakonov je priobčila dunajska Reichspost članek bivšega ministra dr. Ebenhocha, v katerem skuša dokazati, da se z danes uveljavljenimi jezikovnimi zakoni ni storila nikakr krivica ne Čehom, ne drugim Slovanom, ker deželni jezikovni zakoni ne presegajo mej § 19 drž. osn. zakona, ampak samo to uzakonjajo, kar je dejanski veljalo »od nekdaj« in še danes velja. To so sicer pisali in trdili že mnogi ljudje pred Ebenhochom in tako piše in uči tudi »Nova Preša« (večerni list, torek) in mi novo; zanimivo pa je, kako Ebenhoch, drugače miren in neoprijemljiv narodni strankar, svoj nazor utemeljuje.

Po dolgem naštevanju onih paragrafov osnovnega zakona, ki jamčijo osebnostne pravice in dolžnosti avstrijskih državljanov, preide na one, ki veljajo samo za določne skupine, kakor verske in narodnostne. Z ozirom na zadnje pravi, da veljajo ne samo za skupine, ampak tudi samo za gotove kraje, kjer stanujejo individuali ene in iste narodnosti »historično« v celotnih skupinah; kakor hitro pa posameznik zapusti svoj kraj in se preseli drugam, potem zakon zanj nima nobene veljave več . . .

Na take argumente je težko na kratko odgovarjati. Prvič ne zremo, kaj naj razumemo pod izrazom »historično«. Kako dolgo morajo neki ljudje ene in iste narodnosti stanovati v kaki deželi, da se morejo sklicevati na svojo »historičnost«? Sto let ali dve sto in en dan? Res je sicer, da je tudi najvišje sodišče nekoč iztaknilo nekje historični stolec in se urno nanj sedlo, ko je odločalo o pritožbi dunajskih Čehov zastran ljudskih šol Komenskega društva; koliko let pa morajo stanovati ljudje kake narodnosti v eni ali drugi deželi, pa nam ni povedalo ne najvišje sodišče, ne ekselencija Ebenhoch in zaradi tega pač ne bo napačno, če se s trilega historičnega stolca vzdignemo in se naslonimo rajše na zdrav razum in se opremo na čut pravičnosti, ki nam veli dati vsakemu narodu v vsaki deželi to, kar mu gre po božjih in človeških pravicah, najsi stanuje tam dva dni ali pa dvesto let.

Nič boljši ni drugi razlog, po katerem naj bi bile narodnostne pravice navezane na gotove kraje, kakor so dolgoviti inabulirani na kmečka zemljišča ali pa na mestne hiše. Če sploh pomislimo kakšni so jezikovni zakoni osebnega značaja, ki nimajo trajno z geografskim bivališčem narodov prav nič opraviti, ampak kvečjemu

je začasno. Čudno logiko tega načela naj pojasnimo z vzgledom. V Nižji Avstriji živi mnogo Čehov in njihovo število raste od leta do leta, da ne bode dolgo samo ena občina v čeških rokah, ampak čimdalje več, ker s stalnim naraščanjem Čehov v nemški deželi pada tudi nemška pretvorbena moč. In če bi se sčasoma počelo pol dežele ali pa še več, kar v teku časa ni nemogoče, ker tudi Nižja Avstrija ne uživa nobene narodnostne asekurance, tedaj bi se morala pretežna večina češkega prebivalstva še vedno ozirati na nemški servitut! Tega sicer nobena pametna večina ne bo storila; kaže pa nam ta logični zaključek napačno premiso Ebenhochovo, ki je ravno tako nepremišljena kakor ves nemški jezikovni zakon, ki v resnici ni drugega nič, kakor neopravičen poklon nemškim kričarjem, katerih ne bo obvaroval narodnih izgub in jim tudi njihove narodne ekzistence ne bo izboljšal, če se ne bodo oprijeli trdnjših in zanesljivejših opor narodnega obstanka. Če se bodo tudi druge avtonomistiške stranke oprijele Ebenhochovega »historično« geografskega načela, potem narodnostnemu boju ne bo še kmalu konec.

Zmeda med vladinovci.

Ljubljana, 4. novembra 1909.

Nemci so že leta 1897. sprejeli protičeško postavbo v nižje-avstrijskem deželnem zboru. Badenijevo ministrstvo jo takrat ni hotelo predložiti vladarju v sankcijo. Tudi druge vlade so zavzemale stališče, da nasprotuje postavba ustavnim določilom z ozirom na narodno enakopravnost. Bienenrth je izposloval sankcijo. Svojeje uspeha se Nemci nič kaj ne veselijo. Najbolj je hujskal Moric Benedikt za sankcijo, a zdaj tolaži Čeha, češ, saj je postavba tako nedolžna, ki nič ne izboljša Nemcem položaja. Piše, saj imajo te postavbe zgolj dekorativni značaj. Bilinskijev deficit judu ne dopade. Boji se, da padejo popirji, zato se nič preveč ne veseli »dekorativnih« postavb.

Krščanski socialci so zopet hudi na Mažare. Stara stvar. Imajo sicer prav, ker preprečujejo, da ne zrastejo mažarska drevesa v nebo, a jezi jih, ker se mažarsko vladno časopisje škodoželjno roga — Bilinskijevemu deficitu. »Reichspost« poziva zoper Mažare vse avstrijske stranke na krov in zmerja Mažare zaradi njihovega deficita. »Grazer Volksblatt« pa napada Mažare, ker pomažarujejo Hrvate. Prav, da se zavzemajo nemški krščanski socialci za Hrvate proti Mažarom, a prijateljstvo, ki ga kažejo zdaj Nemci Hrvatoma, je dalilsko prijateljstvo, ker tisti, ki

ponemčuje češko deco s silo na Nižjem Avstrijskem tudi ne ljubi Hrvatov in bi jih ponemčil, ako bi ne viselo hrvaško grozdje previsoko za Nemce in tudi — za Mažare.

»Vaterland« objavlja daljši članek, v katerem napoveduje — absolutizem, vladno § 14. List je še najbolj pravičen Slovanom. Piše resnično o nemškem nasilstvu, in je že opetovano izzval v sorodnem mu časopisju hud odpor, ker resnica v oči kolje. Ker ima list veliko ugleda v najmerodajnejših izvenparlamentarnih in vladnih krogih, je lahko mogoče, da je »Vaterlandova« napoved § 14 resna. Mj se tudi § 14. ne strašimo. Slovani smo prežili v Avstriji še hujše čase. Zdaj so zaslepljene tiste nemške stranke, ki so še pred tedni pisale, da se ne sme vladati proti Nemcem, a tudi ne proti Slovanom, ne proti Slovanom. Tisti časi absolutnega vladnega sistema so minili. Absolutizem je mogoč. Tega ne zanikavamo. Trajala pač »absolutna« doba ne bo dolgo. Sledi ji obračun.

Nekaj glasov, liberalnih seveda, graja zadnje dni odločno taktiko naše državnoborske delegacije. Nimamo povoda, da se prerekamo z njimi, kj so navajeni, da sicer na zunaj veliko kriče, za zagrinjalom pa prosjačijo za drobtinice. Jako nepredvidno je tako pisanje še bolj pa neumno. Odločen slovenski nastop je spraviil svobodomiselnih nemške stranke v zagato »samovladja«, škodoval avstrijskemu nemštvu, ker se jasno kaže, da avstrijski Nemci niso sposobni, da vladajo, ker nima nobene državniške modrosti. Cagove duše seveda tega ne razumejo, kakor ne razume in ne pozna boječj zač korajže. Ne znajo cagove duše tudi, da si pogumneš pribori svet. Ni vredno, da se pretekamo s cagovci.

Na Dunaju je zdaj zelo veliko poslancev. Zbornični predsednik Pattai je večeraj konferiral z Gessmannom in z drugimi poslanci, kako omogočiti državni zbor. O položaju je razmotrival tudi poljski klub. Poljaki, Čehi in Jugoslovani so se opetovano posvetovali. Strogo zaupne konference so imeli Glabinski, Stapinski, Drtina, nadalje Pacak, Kramar, Udržal, Bukvaj, Hruban in Silingar kakor tudi dr. Šusteršič, Korošec in Ploj. Konference so bile strogo zaupne in se nadaljujejo. Člani »Slovenske Unije« so imeli nato posvetovanje.

Odseki.

Konstituiralo se je veliko odsekov. Odsek za poslovnikovo izpremembo je izvolil za predsednika Fuchsa, za namestnika Pernerstorferja; ustavnj za načelnika dr. Celakovskega za namestnika Pernerstorferja in Skedla, davčni za načelnika

Levickega, za namestnika dr. Oberleithnerja in Ploja.

Dunaj samonemški.

Dr. Lueger je imel večeraj ob prisegi nekega meščana govor, v katerem je naglašal historični nemški značaj Dunaja. Naj govore zdaj, kar hočejo. Proglasitev Dunaja za samonemško mesto je otročja. Historično starejšo pravico nanj imajo Slovani. Dunaj je mesto s popolnoma mešanim prebivalstvom. Položaja vse deklaracije ne izpremene. Sicer pa mine vsaka pijanost in Dunajčana bo zapustila tudi sedanjo pijanost. Maček bo temvečji, ko bodo nove postavbe zaspavale v gotovost nemškega todelna in buteljna.

Čehi

so imeli večeraj v Pragi zborovanje čeških državnih in deželnih poslancev. Pojavili sta se dve struji: radikalna in oportunistična. Končno so se spoznale o taktiki. Izda se protest. — Češki radikalci prirede protestne shode.

Schreiner

beli Nemcem lase. Nemško narodna korespondenca hvali Schreinerjevo narodno odločnost in pravi, da Schreinerja ne žrtvujejo Čehom. Schreinerju hoče izjaviti zaupnico tudi Zvršilni odbor nemških svobodomiselnih strank.

Razne skrbi vladinovcev.

Vladne kroge skrbi, ker tudi na Ogrskem ni tako, kakor žele. Poroča se, da Košut ni imel sreče s svojimi pogajanji po vladarjevi želji, ker mu je prekrizal Justh vse načrte. Justh je zelo nevoljen. Iz Italije dohajajo jako slaba poročila za avstrijske velepolitike. Carjevo potovanje je povzročilo, da je zrasel greben — iredenti. »Messagero« objavlja dopis nekega Avstriji sovražnega iredentovskega poslanca, ki piše, da se je car gotovo prepričal, da z ozirom na Balkan lahko računa na Italijo in da se Italija ne bo spustila v nobeno pustolovsko politiko; kar se mora tako razumeti, da bi v resnem slučaju odpadla od trozveze. Splošno se opaža, da dela italijansko časopisje na razpad trozveze. Pojavljajo se pa tudi glasovi, ki nasprotujejo Rusiji in Avstriji, češ, da obe državi stremite po gospostvu na Balkanu. A ti glasovi so osamljeni. Prevladujejo jih Avstriji sovražni. Kako je Italija pripravljena za vsak slučaj proti Avstriji, je pa itak javna tajnost.

× × ×

Zmede na Ogrskem, nemško samosilje in pohlepnost za zatiranje Slovanov, italijanska skrb, vse to so stvari, ki označujejo sedanji položaj. Veselo za Slovane, da nikdar še ni bil tako združen v naši dr-

LISTEK.

Onkraj Gorjancev.

(Dalje.)

Potem je tolmačil ljudem domači govor župnik bolj po domače. Stvar je bila ljudem nova, torej jo je bilo treba dobro pojasniti. Doslej so poznali narodne pogoje z barjaki, burne demonstracije in navdušene narodne veselice. Tako društvo jim je bilo doslej neznano. Ljudje so imeli mnogo pomislekov in so se spuščali v razgovor. Izmed nas je govoril absolvirani jurist Adlešič, potem zopet jaz in slednjič zopet domači g. župnik. Načeloma so bili ljudje za to, da se društvo ustanovi, toda — rekli so — naj bo nepolitično in necerkveno, politike imajo le dovolj. Mi smo jim pojasnjevali, da se društvo sicer ne bo pečalo z verskimi praprašanji in cerkvenimi stvarmi, toda ker so oni vsi katoličani, se razume po sebi, da tudi društvo ne sme nasprotovati katoliškemu načelom, kar je bilo vsem popolnoma jasno. Jako poljudno in jasno je razložil Ivica svojim rojakom pomen in korist takega društva.

Slednjič smo prišli do zaključka, da je izvolil začasni odbor in so se spre-

jela pravila, katere je sestavila naša krščansko-socialna zveza. Uspeh zborovanja je bil torej popolnoma dovoljen in mi smo bili zadovoljni, da se nam je posrečilo položiti novo brv čez Kolpo.

Seveda ni bilo misliti, da bi se še istega večera vrnili na Kranjsko, ampak smo morali prenočiti dol. Gospod župnik je rekel, da ima na razpolago dvojno postelj, za dva pa dá prirediti ležišča v sobi na senu. Tako smo se dogovorili, da prenočimo pri njem. Ker je pa Ivica tudi imel dvojno postelj na razpolago in je na vsak način hotel obdržati dva gosta pri sebi, smo se razdelili. Dva greva z župnikom nazaj v Prilisce, dva ostaneta pa pri Ivici v Vukovi gorici.

Ko sem zjutraj prišel iz cerkve in stopil v župnišče v obednico, sem že našel vse svoje tovariše zbrane pri zajtrku, spočite in dobre volje, in župnik je bil pri njih. Radi bi si še nekoliko ogledali okoličico, toda vreme je postalo zopet deževno in tudi časa nismo imeli na razpolago. Poslovimo se torej od prijaznega g. župnika in mu voščimo mnogo uspeha pri započetem delu, on nam pa srečno pot in na videnje.

Nazaj smo šli po isti poti do Kolpe, kakor prejšnjega dne. V Zuničih smo se ustavili in se spustili v pogovore z ljudmi. Zuniči so jako zanimiva vas. Leže že onstran Marindola, toda še onstran Kolpe

na kranjski strani. Iz Črnomlja, oziroma Adlešič se gre čez Marindol, ki spada sedaj pod hrvaško upravo, onstran Marindola se pride pa zopet na kranjski svet pri Zuničih. Ljudje govore tu vsa tri narečja: kajkavsko, čakavsko in štokavsko. Prvotno narečje bi bilo menda čakavsko, štokavščine so se navzeli od sosednjih Vlahov v Marindolu, kajkavščine pa od Kranjcev, ker hodijo ljudje mnogo okrog za delom in po kupčiji. Stopili smo v neko hišo, da bi pogledali, kako izgleda notri in videli, kako tko ljudje svoje domače platno. V kotu so stale statve in neko dekle je takoj skočilo za statve in pričelo tkati, da nam pokaže. Vprašal sem jo, če tke za domačo rabo.

»Ne, to je vlaško,« odgovori z nekim takim naglasom in s tako potezo v obrazu, da je moral tujecek takoj spoznati, da velja pridevek »vlaško« pri njih za nekaj zaničljivega. Moj tovariš mi je potem razložil, da ljudje Vlahov res nimajo v nobeni posebni časti in jih smatrajo za nekaj nižjega. Nato sem si še ogledal notranjost hiše in narodno nošo ter si dal nekatere stvari razložiti, kar so storili ljudje z največjo prijaznostjo in uljudnostjo.

Škoda, da je bilo treba tako štediti s časom, koliko zanimivosti bi še iztaknil na ludeh in na kraju! Toda vreme se je nekoliko prevedrilo in iti smo morali naprej.

Med potjo se je g. Adlešič spomnil, da je treba iti še gori na Preloko, kjer se je ustanovila ljudska knjižnica slovenske dijaške zveze, katero je treba urediti. Preloka je nek precej strm hrib, čisto v kotu kranjske dežele proti Hrvaški ob Kolpi in ima krasen razgled. Knjižnico bo vodil nek nadarjen domačin, po poklicu črevljar. Ljudstvo je jako ubožno, moških je sploh malo doma, ker so večinoma v Ameriki, po poljih delajo skoraj samo ženske z otroci. Kraj je kamenit in nerodoviten, pota v silno slabem stanju, da je sploh čudno, kako more voz po takih potih. Tako širok svet in tako nadarjeno in bistroumno prebivalstvo, toda čisto zapuščen, kakor bi ga ne bilo! Zakaj smo si odrezali ta svet in po lastni krivdi še bolj zožili meje svoje domovine!

Vračaje se smo šli čez Marindol v Adlešiče. Bil je ponedeljek in slučajno ravno pravoslaven zapovedan praznik. Mislili smo, da bomo videli pravoslavne Vlahs v svojih prazničnih narodnih nošah. Toda nič! Miličevo selo, kjer je pravoslavna cerkev, je izgledalo čisto navadno, semtertja smo zagledali kakšnega človeka v svoji navadni obleki. Vprašamo, če ni danes maše, in nekdo nam odgovori, da ne.

»Zakaj pa ne?«

»Pop je nekam šel.«

Gremo proti cerkvi ter jo hočemo

žavni polovici, kakor danes. Ponosni smo, da je povzročil združenje toli različnih strank po »Slovanski Uniji« načelnik naše stranke.

Krščansko - socialna stranka in ljudska stranka na Ogrskem.

Ustanovno zborovanje krščansko-socialne stranke na Ogrskem je bilo preteklo nedeljo jako dobro obiskano. Zastopanih je bilo 11 deželnih strokovnih društev, 78 delavskih društev, po 215 odposlanceh. Poleg tega se je udeležilo zborovanja 5 do 6000 delavcev, uradnikov, meščanov in duhovnikov. Posla. Iboray, ki je imel nalogo, braniti ljudsko stranko pred morebitnimi napadi, je bil burno pozdravljen. Ničesar se ni zgodilo, kar bi motilo zborovanje in številni židovski časnikarji tozadevno niso mogli ničesar poročati. Govor grofa Paud Szapary z ozirom na program nove stranke, more vsak pristati podpisati z mirno vestjo. Povdarjati se mora, da krščansko-socialna ideja na Ogrskem ni pravzaprav nova. Začetek tega gibanja ima izvor v antisemitskem gibanju leta osemdesetega. Takratni poizkusi, ustanoviti krščansko-socialno stranko, so se ponesrečili vsled napačne taktike, in šele ob ustanovitvi Ljudske stranke leta 1895 in cerkvene politike liberalcev, se je oživilo katoliško gibanje. Vsa gibanja katoličanstva izza leta 1895 in ustanovitev krščansko-socialne stranke na Ogrskem ni ničesar drugega, kakor sadovi dela Ljudske stranke. Voditelji in prvi organizatorji Ljudske stranke so poslanci in časnikarji, ki so tudi povzročitelji ustanovitve krščansko-socialne stranke. Razdvojitve katoliških organiziranih politikov se torej ni bati. Duševni vodja na gospodarskem in političnem polju organizacije krščanskih socialcev na Ogrskem je prelat dr. Giesswein. Ta izjavlja v časopisu grofa Ivana Zichyja, da je krščansko-socialna stranka z ozirom na splošno krizo poklicana k velikemu delu in ne namerava nobenega boja z Ljudsko stranko, katera ima velike zasluge za krščansko življenje na Ogrskem. Pač pa hoče združiti nova stranka vse krščansko-socialne politike v enem taboru. Giesswein izjavlja pri tem čisto odkrito svoje misli glede združenja neodvisne stranke, v kateri so večinoma konservativni činitelji, z Ljudsko in krščansko-socialno stranko po zgledu v sosednjih državah. To je tudi pravilno. Bolje je ločeno korakati in se skupno bojevati, kot pa ločeni ostati in biti skupno pobiti. Če tudi je nova stranka še razkropljena sedaj po 48 mažarskih krajih in ne tvori še kompaktne množine ogrskega prebivalstva, vendar je upati, da bo že pri prihodnjih volitvah igrala veliko vlogo v marsikaterih okrajih. Ljudska in krščansko-socialna stranka na Ogrskem smeti stremiti samo po skupni združitvi vseh ogrskih katolikov, ker samo potem se bo izvršilo prerokovanje grofa Ivana Zichyja na katoliškem zborovanju v Szegedinu, ko je rekel: »Bodočnost na Ogrskem je v rokah krščanskega socializma!«

Rojaki! Slovenke! Društva! Spominjajte se z darovi Slovencev v Št. Iliju! ::

pogledati. Cerkev je bila zaprta, toda cerkovnik nas je zagledal in hitro prihitel s ključem ter pričel odpirati.

Stopimo v cerkev. Nekoliko je boljše od one v Dragi katero sem že opisal. Tam ni bilo sploh nobene strehe, tukaj je pa bila, toda imela je tako velike špranje, da smo na tleh stoje videli skozi strop in streho kisle deževno nebo. Oprave tudi ni bilo v cerkvi nobene in nobenega altolja, samo velika srbska trobojna zastava je bila prislonsena ob zidu v znak, da je to srbska cerkev. Cerkovnik jo vzame v roke in razvije. Bela in modra barva sta bili še ohranjeni, rdeča se je pa že spremenila v neko čudno umazano barvo. Ker ni bilo v cerkvi ničesar več ogledati, gremo ven in zunaj vprašam, kje opravlja župnik službo božjo. Rekel mi je, da v župnišču, ki je stalo nedaleč proč, ter nas je peljal še v dotično sobo. Prostor je majhen, komaj za kakšnih 20 ljudi. Pri steni je začasen altar in na njem najpomembnejša pravoslavna mašna oprava. Vzamem mašno knjigo v roke, odprem in cerkovnik se je nemalo začudil, ko je videl, da znam čitati.

Ko smo odšli, smo se zahvalili cerkovniku za njegovo veliko uljudnost in postrežljivost in jaz sem mu stisnil v roke nekaj denarja za njegov trud. Odgovoril mi je, da za svoj trud ne vzame ničesar, pač pa hoče denar izročiti svojemu popu, da ga porabi za novo cerkev. Rečem, da je njegova stvar, kaj stori z njim. Nato mi pomoli knjižico, da se vanjo vpišem, kdo in odkod, da bo vedel popu povedati. V nedeljo bo pop s prižnice oznanil moje ime in dar in molil zame pri svoji maši.

Dnevne novice.

+ **Deželna banka in dr. Tavčar.** Na »Slovenec« torkov članek pod tem naslovom prinaša včerajšnja izdaja dr. Tavčarjevega glasila ljubeznjivo notico. Pri drugi priliki bi bil gospodu doktorju, ki je očitno pisec notice, jako hvaležen, da me smatra za dobrega človeka; tudi bi mu ne zameril, ako domneva, da me je v odseku »pegla«, tako, da sem se vsem smilil. To je mnenje gospoda doktorja, ki mu dela veselje, mene pa prav nič ne boli. Ob drugi priliki bi se o vseh teh rečeh prav v zabavo občinstva lahko natančno pogovorila. V takem slučaju bi vračal i jaz ljubeznjivost za ljubeznjivost in odkril bi svoje simpatije do včasih nekoliko robate, drugače pa vendar dobrosrčne privatne ličnosti Tavčarjeve. Ali ta tajna ljubezen in rešpekt pred njegovim talentom bi mi vendar ne zamoril predrzne misli, da je še silno mnogo stvari na zemlji, o katerih dr. Tavčar nima jasnih pojmov, in med te spada tudi bančno vprašanje. — Kakor rečeno, ob drugi priliki sem na razpolago. Sedaj pa te stvari niso v razgovoru, temveč vprašanje o 40 milijonih in drugem, kar je dr. Tavčar govoril v Logatcu o deželni banki in kar sem jaz potem točko za točko zavračal. Ta stvar zanima javnost, pa — oprostite primero — gospod doktor dela ključ in se pritiska kakor mladi zajec na Barju, samo da bi spravil čitatelje na napačno sled. Čudim se le, da ni zapletel v notico še vprašanja ali je bil Peary na severnem tečaju ali ne. — Kakor rečeno, o mojih izjavah ne črha ničesar stvarnega, pove samo vtis, ki so napravila nanj in ta vtis je bil tako silovit, da ga je ganil do solz. To me veseli, da se gospod doktor kesa, ker je tako krivično preganjal jedva spočeto deželno banko — kakor videti, je že na poti poplavljanja, in to je glavno, Puntum! J. M.

+ **Neka zanimivega o liberalcih.** Češnjaška srenja v Bohinju je letos dovolila les na Velem polju pod Triglavom Slov. planinskemu društvu. Kljub jasno in določno sklenjeni pogodbi se je začel les sekati v namene nemškega društva. Seveda se je takoj storil konec temu početju in bo les, tudi kar je že posekanega, last onega, kateremu gre po pogodbi. Toda najzanimivejši pri stvari je pa to-le. Zadržanje praznike, menda ravno v nedeljo med naukom — so imele glede tega lesa posvetovanje liberalne glave v Srednji vasi, in sicer kako bi se pomagalo nemškemu planinskemu društvu do lesa. Dve stvari pripomnimo k temu. Prvo je, da ima glede lesa na Velem polju besedo le ona srenja, katere last je les in svet tamkaj, namreč češnjaška, jerecarska in podjeljska. Najmanj se imajo pa vtikati v to reč nemški vodnik Lorenc Škantar in njegovi kompaniji. Drugo pa je to, da smo imeli sedaj priliko prav ob blizu se prepričati, da je liberalci res pripravljeni zvezati se z vsakim liberalcem, naj bo Nemec ali Jud ali Turek. Ako se naši liberalci ne izpametujejo, utegnemo priti z imeni na dan, da bo vsak vedel, s kom ima opraviti. Zato, Slovensko planinsko društvo, pozor!

+ **Shoda v Preski in v Št. Vidu.** V nedeljo, dne 6. t. m., bode v Preski v društvenem domu shod g. dr. Rožiča, ki bo govoril o ustanovitvi obrtnega sodišča. Začetek popoldne ob 3. uri. Popoldne ob

Kaj sem hotel! Vpišem se v knjižico z ruskimi cirilskimi črkami, ime, priimek in stan, ter mu jo vrnem. Njegovo začudenje je bilo še večje, ko je videl, da pišem s srbskimi črkami.

Potem se poslovimo in gremo od cerkve nazaj doli po vasi. Sredi vasi se je zbralo že precej ljudi, žensk in otrok, a tudi nekaj moških. Ustavimo se in začnemo se z njimi razgovarjati. Vprašam nekega dečka, kako mu je ime.

»Mile Milić,« mi odgovori.
»Kako pa tebi,« vprašam drugega.
»Mile Milić,« mi odgovori.
»Ali sta dvojčka?« vprašam.
»Ne.«
»Sorodnika?«
»Tudi ne.«
»Kako pa, da se enako pišeta?«
»Pri nas se pišemo vsi Milić,« mi odgovori.

Nato mi potrdi še neka ženska, da se v tej vasi vsi ljudje pišejo Milić in vas se imenuje »Milićevo selo«.

»Kako se pa kličete med sabo, ako imate vsi ista imena in iste priimke?«
»Ako je potreba si damo kakšne pridevke,« reče ženska.

Potem sem vprašal otroke, če hodijo v šolo, če znajo brati itd. Neko dekletce mi je prineslo srbsko-hrvaško berilo in čitalo iz nje precej gladko. Šel sem tudi v najbližje stoječo hišo, da sem si jo ogledal od znotraj. Tu imajo ljudje še neke vrste zadržke. V hiši, kamor sem vstopil, stanujejo štiri rodbine. Hiša je lesena in prostor jako majhen, vendar je še ena najbolj v vasi. Mož od gospodinje je v Ameriki, kakor je v Ameriki sploh večina

5. uri se vrši shod z istim dnevnim redom v Št. Vidu pri Ljubljani v dvorani pri Cebavu.

+ **Ožji odbor »Narodne obrambe«** vabimo k posvetovanju v sredo 10. oktobra ob peti uri popoldne v uredništvo »Slovenca«.

+ **V Repnjah pri Vodica** se je dne 3. novembra t. l. slovesno otvorila gospodinska šola, ki bo enako služila vzgoji kmetijskih deklet v dobre gospodinje, kakor gospodinska šola na Vrhniki. Vodijo jo čč. šolske sestre, ki so se že v Ljubljani in na Vrhniki izkazale kot izvrstne učiteljice v gospodinjstvu. Da se gojenke ne bodo odtegovale domačemu delu, se bode pouk poleti vršil dvakrat, pozimi pa trikrat na teden. — Repnje leže skoraj na meji kamniškega, kranskega in ljubljanskega okraja, in gospodinsko šolo bodo prav lahko posečale dekleta iz vseh teh okrajev. Šola je zvezan tudi internat za gojenke, ki radi oddaljenosti domačega kraja ne morejo stanovati doma. Starši, ki žele pošiljati svoje hčere v to šolo, naj to naznanijo predništvu čč. šolskih sester v Repnjah. — Ob otvoritvi šole je č. g. dekan in deželni posonec Lavrenčič daroval sv. mašo. Z velepomembnim nagovorom je šolo otvoril vsakoročni gospod deželni glavar pl. Suklje, kateremu so se v lepih besedah zahvalili gg. dekan Lavrenčič, duhovni svetnik Žužek in ena gojenka v imenu tovarišic.

+ **Nemška nestrpnost na Koroškem.** Pred kratkim je zahteval nek kranjski Slovenec, kateremu so bile železniške postaje po Koroškem znane le iz slovenskega voznega reda, slovenski vozni listek v Celovcu do Pliberka. Toda dotična ženska, ki prodaja vozne listke na progi južne železnice, zaloputne vrata pri blagajni in pokaže potniku hrbet. Potnik si poišče znanca za pričo in zahteva iznova vozni list, a blagajničarka, ko sliši slovensko ime postaje, iznova zaloputne vrata in odide proč. Nato pride drug Slovenec in zahteva slovensko vozni listek, zgodi se mu isto. Le po posredovanju nekega železniškega uslužbenca se je posrečilo dobiti vozni listek. — Podoben slučaj se je pripetil v Spodnjem Dravogradu. Nek Slovenec zahteva listek do Sinče vasi. A uradnik se zadere nad njim nemško: »Tu je nemška štacija.« — Opozarjamo naše slovenske poslance, da enkrat resno nastopijo zoper te neznosne razmere, ki vladajo pri železniških upravah na Koroškem, posebno pa, da nastopijo proti južni železnici, za katero je nujno potrebno, da se podpravi, ker se nestrpni nemški nacionalizem v toliki meri goji ravno pri uradništvu te železnice. Obenem pa je zahtevati od železniških uprav, da morajo uradniki in uradnice znati slovensko v Celovcu, ki je središče Koroške, kakor tudi po slovenskem delu Koroške, drugače pa naj gredo s trebuhom za kruhom tje gori v »raih«, če niso toliko brihtni, da se nauče slovenska imena koroških postaj.

+ **Gospod Lovrencij Kristoflič**, župnik v pokoju v Škofji Loki, je opasno zbolel. Priporoča se duhovnim sobratom v molitev.

+ **»Robert Hamerling - Verein«** so ustanovili nemški nacionalci po vzgledu »Pius-Vereina« v podporo svojega časopisja ter sedaj pozivajo somišljenike, naj povsod ustanavljajo podružnice tega društva.

delovnih moških. Ljudstvo je bilo povsod brez izjeme, Kranjci, Hrvatje in Vlahi, z nami jako prijazno in uljudno in neka posebna šegavost jim odseva iz obrazov in iz oči.

Potem smo jo odrinili dalje iz Milićevega sela čez spodnji Marindol, kjer je srbska šola v starem vojaškem poslopju davnih graničarjev, naprej proti Adlešičem. Kosilo smo seveda že zamudili, vendar nas dobri gospod župnik ni pustil v zadregi. Ko smo se pri njem okrepčali in odpočili, smo si še ogledali Adlešiče, središče pristnega belokranjskega narodnega življa, šli v hišo tukajšnjega domačina gospoda Adlešiča in se še pri njem okrepčali.

To je premožna in trdna belokranjska hiša, ki se krepko drži starih navad in starega življenja. Ljudje imajo svojega študirane rojaka, kakor sem takoj spoznal, v veliki časti in so nanj močno ponosni. On ima pa tudi med njimi velik vpliv. Ako bi imel vsak kraj enega tako delavnega in razumnega mladega človeka, bi izgledalo drugače. K nam je prišel njegov brat, mlad mož bistriga obraza in premišljenega govorjenja, ter nam pričel razlagati ondošne razmere, njegova sestra nam je pa prinesla raznega sadja in grozdja, medu in drugih dobrot, ki jih premore taka hiša na deželi.

Potem sva z Malneričem zopet zasedla kolesi in vozila neprestano in kolikor mogoče naglo, dasiravno je pot slaba in polna klancev, do Črnomlja, kamor sva dospela v ponedeljek zvečer.

+ **Nabiranje rabljenih poštinih znamk za našo narodno obrambo** je prevzel gos. Leopold Puhar v Ljubljani. Vse naše somišljenike, posebno gospode po uradih prosimo, naj sedaj prčno z nabiranjem rabljenih poštinih znamk ter naj jih oddajajo na naslov: Leopold Puhar, Katoliška Tiskarna, Ljubljana. — Posebno oni, ki imajo sorodnike po tujih krajih, prosimo, da se udeležujejo teh zbirk. Vsaki pošiljati naj se napiše poleg nabirateljevega imena na listku tudi število država poslanih znamk, Rabljene znamke naj iz kuvert izstrižejo, da ostane znamkin rob popolnoma nepoškodovan. Rabljeni koleki se ne sprejemajo, pač pa vsi dopisnice tujih držav. Rabljene znamke naj se pošiljajo kot **vzorec brez vrednosti** za kar zadošča navadna 20-vinarna znamka. Dobrodošle so posebno zbirke raznih znamk, sprejema se pa tudi vsaka rabljena znamka. Kot prvi dar je položil nabiratelj g. Leopold Puhar zbirko 10.000 znamk, Posnema te!

— **Ogenj.** Na Vernih duš dan, ravno ko so šli ljudje od službe božje, je pogorel Repinčev kozolec na Poljéh v Bohinju. Nevarnosti je bila tudi vasa, ker je bil kozolec blizu hiš. Ker so prišli hitro ljudje na pomoč, je bil ogenj kmalu omejen. Zažgal je neki otrok, ki se je igral z žveplenkami. Starši, pazite vendar na otroke! Pred nekaj dnevi je pogorela neka drvaška koč »na Lazih« pri jezeru, pred kakim mesecem pa neki stan v planinah na jezerom. Te vrste požari se torej kar napnavljajo. Bržkone je vmes zlobna roka.

— **O bohinjskih cestah.** Poštni ograje čakamo ob prepadih v »Koritih« zastoji. Blejski Peternel seveda rajši preje shode proti V. L. S., kakor da bi v svojo dolžnost kot načelnik cestnega odbora. V kako škandaloznem stanju je cesta dalje po celi zgornji dolini, nas je srčno povedati. Mi si želimo samo to, da bi temu liberalnemu samovladju pri cestnem odboru storil konec, ker ta odbor pozna le Bled, za nas se pa kaj malo zmeni. Kako se ob takih razmerah dviga tujski promet, je umljivo. Ob deževju cela cesta posebno skozi vasi, ni drugega kot ena kup blata. Seveda mora biti to za tuje nekaj posebno mikavnega. Še enkrat kličemo: Peternel, pojdite rajši za agitator propadle slovenske liberalne stranke, ki načelnik okrajnega cestnega odbora pa penzion!

— **Ponesrečil v tujini.** Iz Calumeta Ameriki poročajo: V četrtek sta se pripetili v naših rudnikih dve nesreči in obe smrtnim izidom. Žal, da je smrt zopet zahtevala mlado slovensko življenje, kar eden izmed ponesrečencev je naš rojak Anton Šopčič, ki je bil uposlen v rovi. Plast kamnja je padla ob 9. uri 30 minut jutraj nanj ter ga takoj na mestu usmrtila. Nesrečni rojak je bil 28 let star, doma iz Pake pri Črnomlju, kjer zapušča mlado ženo in dvoje otrok.

— **Smrt v tujini.** Iz Clevelanda Ameriki se poroča: Umrl je rojak Alojz Tornič, star 18 let. Umrl je za vročinski boleznijo. Pokojnik je bil doma iz Cerkljane. — V Primeru, državi Colorado, umrl Ivan Golob. Pokojnik je bil doma iz fare Mekinje pri Kamniku.

— **Prememba posesti.** Hišo gos. Omersa v Kranju ni kupil g. Bernatovič ampak g. Ivan Pfeifer, vodja filialke Peter Majdičeve trgovine »Merkur« v Kranju za 35.500 K.

— **Niževavstrijski tapetniki** so zvišali cene svojim izdelkom za 10 odstotkov.

— **Umrl** je bivši operni pevec dunajske dvorne opere Hans pl. Rokitsansky.

— **Zveza avstrijskih katoliških učiteljev** ima sedaj že 27 učiteljskih društev z 6500 društveniki.

— **Ponarejene poštne nakaznice.** Poštni ravnateljstvo v Gradcu in na Dunaju se pečati s preiskavo sleparij s ponarejenimi poštними nakaznicami, ki so iz zadnje dni odkrili. V poštinih uradih Baden, Dunajskem Novem mestu in Dunaju so prejeli v izplačilo nakaznice, ki so bile ponarejene. Nakaznice so naslovljene 800 do 900 K ter so nosile oddajni pečat Ribnice na Dolenjskem. Nakaznice so glasile na različna imena. Koliko podobnih nakaznic se je že izplačalo in v koliko erar oškodovan, še ni dognano. Slepari bržkone kak poštni uslužbenec.

— **Prijet morilec.** V beljaški okoli so pričeli delavca Albina Robido iz Ljubljane, za katerim je bila vsled umora iz dana tiralnica. Oddali so ga okrajnemu sodišču v Beljaku.

— **V blejsko jezero je padel** 1. t. m. 36letni neoženjen žagar Ivan Vidic iz Laz pri Gorjah. Ob 6. uri zvečer je prišel v neko gostilno v Mlinem, kjer je zahteval pijače. Ker pa je bil že popolnoma pijan, mu gostilničar ni hotel dati pijače. Na ponovno prošnjo mu je vendar prinesel steklenico piva. Vidic se piva dotaknil in je odšel iz hiše. Zunaj pa naenkrat padel v jezero. Na njegovo klicanje so prihiteli zraven ljudje, ki so ga z veliko težavo rešili iz vode. Bil je nezavesten. Po preteku četrte ure se je Vidic zopet zavedel. Prenesli so ga v hišo

in ker se ni mislilo o kaki smrtni nevarnosti, so ga brez kake zdravniške pomoči položili v posteljo. Ob 11. uri ponoči pa je Vidic umrl, bržkone vsled prestopa strahu in mogoče tudi vsled prehlajenja.

— **Vojaški duhovniki na konjih.** Vojsna uprava je do očila, da dobe vojaški duhovniki pri gorskih četah konje. Vpeljati se namerava o tudi konji za duhovnike pri pehoti.

— **Shod sodažitatis za novomeško dekanijo** bo v Brusnicah 11. novembra. Začetek ob navadni uri.

— **Sladkorna cena.** Ker ni došlo do velikega kartela tovarna za sladkor, je znižal odbor združenih avstrijskih sladkornih čistilnic ceno slakorja za 2 K 25 v. pri meterskem stotu.

— **Raznotere nesreče.** Vrhovčev hlapec v Spodnji Šiški, 22 let stari Jakob Skopec, se ga je pretaklo nedeljo dopoldne nekaj preveč napil. Okoli 11. ure dopoldne je lezel po lestvi nad hlev, da bi se malo prespal. Na sredini lestve prišlo mu je nekaj slabo, nakar se je Skopec vznemir tako nesrečno zvrnil, da mu je iz ust bruhala kri. Prepeljali so ga v tukajšnje deželno bolnišnico. — Steklobrusc Peter Klinc v Zagorju je bil v Korbarjevi gostilni v Zagorju težko poškodovan, in sicer na ustnici, na hrbtu in na desni strani života, pri tepežu. Vlekla sta ga namreč dva tovarniška delavca po stopnicah. — V Vrhovčevem hlevu na Biedu je konj udaril s kopitom štiri leta starega fantička Emilija Brinskole, darjarjevega sina, med tem ko so se otroci igrali. — Žagar Anton Osenčič se je pri svojem gospodarju v Dražgošah s cirkularno žago na roki nevarno poškodoval. — Pekovskega pomočnika Janeza Zafel v Lokah je ugriznil v desno nogo pes trgovca Ivana Merzel, ko je peljal kruh mimo trgovine. — Pri Priškovi stavbi v Ljubljani se je težko telesno poškodoval zidarski pomočnik Karol Nahtigal pri prenašanju tramov. — V Zeleni jami je hotel podpreti tamošnji delavec Andrej Kolarec kup peska s deskami, a se mu je vse skupaj podrlo in mu poškodovalo nogo na desnem kolenu.

— **40letnico Čitalnice v Pulju** bodo slovesno praznovali 7. t. m.

— **Slovenec ustrelen v Ameriki.** Iz Cumberlanda se piše: Dne 27. septembra t. l. je prišel naš rojak Josip Pagon obiskat svojo soprogo. Bil je samo tri tedne odstranjen in ko se je z ženo sešel, mu nekaj ni bilo všeč, in, kakor se je govorilo, ni bilo njegovo zakonsko življenje nič kaj povoljno. Mož se je nad svojo ženo nekaj razsrdil in slišati je bilo nekaj pomenljivih besed, katere ji je zabrusil v obraz. Njegova žena je rodom Američanka in ima sestro, ki je poročena z Italijanom Simon Serafinom. Ta dva moža teh sester sta imela med seboj nekaj prepirl ali kaj enakega, daširavno podrobnosti niso znane. In ta Italijan je ustrelil Josipa Pagona dne 27. septembra. Ranjenca so prepeljali v bolnišnico, njegovega napadalca pa v ječo. Josip Pago je umrl v hudih bolečinah drugi dan. Ran ki je bil doma iz Nove Oselice nad Skofjo Loko in zapuščal v Ameriki dva brata in v stari domovini stariše.

— **Svarilo za starše.** Iz Senja se poroča: Trgovka s sadjem Defanti je svojega triletnega sinčka večkrat strašila z besedami: »Dimnikar gre, da te vzame seboj!« Te dni je deček šel z materjo na sprehod. Na sprehodu sta srečala — dimnikarja, katerega se je deček tako ustrašil, da je dobil živčni napad in je v dveh dneh vsled tega umrl.

— **Sramota.** Nek rojak, ki živi v tujini, je poslal župniku svojega rojstnega kraja sledeče pismo, katero priobčimo dobesedno: »Geertter Her Pfarrer, ich ersuch inen mir den Taufschain Schikn mir ist der Erste weg kommen und ich wais nicht bohin so mecht ich inen Bittn das mechts so gutt sain mir den Taufschain Schikn (ni vedel, kedaj je rojen). Ich mecht Eitn so bald Als meglich ist Mitt Hochachtungsvoll N. N.« — Nič manj kot 27 napak! — Rojaki na tujem! Pišite vendar v lepem slovenskem jeziku svojim slovenskim rojakom in ne dajajte priložnosti, da se moramo smejati vaši nemški kolobociji in vas — pomilovati!

— **Propad konzuma v St. Juriju na južni železnici** liberalnim listom ne dá miru; vidi se, da na možgane raznih dopisnikov prav čudno vpliva. Pred nedavnim časom so pisali, da sta sam dr. Šusteršič in dr. Benkovič bila v St. Juriju, da sta bila celo v farovžu (!) in da sta na okrožno sodnijo poslala nemško vlogo za ustavljenje konkursa. Kolikor besedi, toliko liberalnih laži! Dr. Šusteršič še živi dan ni bil v St. Juriju, dr. Benkovič pa je enkrat letos tam zboroval; šele pred kratkim časom je kot zastopnik nekaterih odbornikov vložil ieki, seveda slovenski rekurz na okrožno sodišče. Pribijemo to, da zopet osvetlino brezmejno predrznost, s katero liberalni listi lažejo. — O stvari sami le povemo, da bode one odbornike, ki so protipostavno in brez potrebe zahtevali otvoritev konkursa, še glava bo-

lela po slabi tovaršiji, ki jih je v to nahujkala.

— **Učiteljice na dunajskih deških šolah ne bo več.** Tako je sklenil nižjeavstrijski deželni šolski svet. Učiteljice bodo z deških šol morale nazaj v dekliske šole.

— **Pasji kontumac** je c. kr. okrajno glavarstvo za občine Brezovica, Log in Vič razveljavilo.

Štajerske novice.

Š S pasjim bičem se pretepavajo. Meščanski učitelj Avgust Aistrich razkrinka v sedaj v listu »Untersteierische deutsche Volkszeitung« nekatere spodnještajerske »ultra« Nemce. Te dni si je privoščil urednika »Deutsche Wacht« dr. Balogha, ki se je tako raztogotil, da je Aistricha včeraj opoldne počakal na cesti in ga napadel s pasjim bičem.

Š V 20letno ječo pomiloščeni morilec svoje žene. Posestnik Anton Hirschmann iz Lembacha je bil z dvema strelo ubil svojo ženo, vsled česar ga je porota obsodila na smrt na vislicah. Sedaj je pa cesar ta sklep razveljavil in najvišje sodišče je Hirschmannu znižalo kazen na 20 let ječe.

Š Na nemški šoli pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah se je začel včeraj pouk. V vseh treh razredih je 180 otrok; seveda pravih nemških učencev ni.

Š Cena sadja v Gradcu. Na 2. graškem sadnem sejmu, ki se vrši od včeraj v mestnem skladišču, se plačuje slabše sadje po 28 do 40 vinarjev, fino namizno sadje od 40 do 80 vinarjev kilogram. Na prodaj je mnogo jabolk in hrušk, pa tudi grozdje se še dobi.

Š Gimnazijec pobegnil. Iz Ptuja je pobegnil 12 let stari gimnazijec Fric Pevec. Pisal je pismo, da hoče iti v smrt.

Š Umrl je v Sarajevu štajerski Slovenec profesor Josip Pravičič.

PASIVNA REZISTENCA ČEŠKIH ŽELEZNIČARJEV?

Češki listi javljajo, da bodo češki železničarji v obrambo narodne enakopravnosti na državnih železnicah pričeli pasivno rezistenco.

Ljubljanske novice.

lj Slovenska krščansko-socialna zveza v Ljubljani uljudno vabi vse gg. odbornike k seji, ki se vrši dne 5. novembra, v petek, ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih.

lj Kurji židodček zopet oživil, tako smo nehote vzkliknili, ko smo čitali v včerajšnjem »Nemškem Narodu« dolgo črevarijo, ki, čuje in strmito, brani ljubljansko mestno gospodarstvo. Hudo je »Nar.« na nas, ker smo tako drzni, da se upamo misliti o ljubljanskem mestnem gospodarstvu tako, kakor vsi Ljubljančani razen dičnega sedanjega ljubljanskega župana. Naša sobotna ljubljanska novica je dvignila »Narod«, da pripoveduje dolgo in široko, kako so delali nove kablje in novo stičišče na Marijinem trgu celo večnost. Ker stvarno ne more zagovarjati počasnosti najmoderneje občinske uprave na svetu, si pomaga s suhoparnostmi, kakor n. pr.: »zavijanje oči«, »pristno klerikalno hinavstvo« itd. Celotno Lončaričev avtomobil straši »Narodove« nazadnjaške živce. Tiste pasje hišice na Marijinem trgu ni več in kdo ve, koliko časa bi bila še stala, če bi »Slovenca« ne bilo. Sicer se nahaja v Ljubljani še nekje taka pasja hišica na zelo elegantnem prostoru, kje, naj pove »Narod«. Sodnijski trg se zdi »Narodu« eleganten. Stvar skvarjenega okusa. Lepše so še vedno »Unionove« planke, kakor tudi zdrapani zid severno od »elegančnega« zelo blatnega Sodnijskega trga, ki opravičeno zasluži ime »Blatni trg«. Končno je zapisal »Narod« nekaj, česar nismo pričakovali, ker je še za »Narod« preneumno. Baha, da ljubljanska cestna uprava ni nič slabša, kakor po drugih avstrijskih mestih, Dunaja ne izvzemši. Kako neumne mora smatrati »Narod« svoje bravce, da jim to natvezi! Hribar sam se je gotovo muzal, ko je čital »Narodovo« hvalo »Hribarjevemu razumnemu gospodarstvu«. V gailški Kolomeji, bukovinskih Črnovicah, koroškem Celovcu, povsod imajo snažnejše ceste, kakor v Ljubljani! Kje še snažijo ceste ob največjem prometu, kakor v Ljubljani? Na Dunaju jih čistijo s stroji po celem mestu ponoči. In temeljito to storijo! »Narod« ti pa primerja Dunaj z Ljubljano. Ne tirajte predaleč! — Hribarjevo razumno gospodarstvo je tako, da je ostro napadajo celo liberalni listi, seveda »Ljubljanskega razumnega gospodarstva« se nič ne prime, tudi obsodba lastnih pristašev ne. Znamo, zakaj ne. Kjer načeljujejo upravi ljudje, ki prično cepitati z nogami, kričati, se zvijati in razburjati, če pove kdo resnico, temu je razumno gospodarstvo nemogoče. Hribar bo morebiti tako ljubezniv, da naznani svetu, kdo je tisti na ljubljanskem rotovžu, ki cepita z nogami itd., če kdo le v malenkostih sodi drugače, kakor dotični oblastnež. Sicer pa imamo o »vzornem« mestnem gospodar-

stvu toliko podatkov, da bo še »Narod« zijal, ko pridemo z njimi na dan.

lj Umrl so: Jakob Novak, posestnik, 82 let, Krakovska ulica 33. — Meta Ambrož, nadarbinka, 62 let, Kavlovskova cesta 7. — Marija Lazar, kajzarjeva žena, 36 let. — Ivan Turk, delavec, 58 let. — Marija Kerhlikar, posestnikova žena, 70 let. — Marija Švigelj, kajzarjeva žena, 30 let. — Jera Jančič, kajzarjeva žena, 55 let. — Matevž Vesel, gostač, 45 let. — Zorica Magdič, trgovčeva hči, štiri dni, Janez Trdinova ulica 8.

lj Nesreča na železnici. Danes jutraj je v Zagorju povozil brzovlak št. 73 sprevodnika južne železnice Jakoba Šramelja, mu odtrgal levo roko ter ga tudi na levi strani lica težko poškodoval. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

lj Slovensko deželno gledališče. Danes, v četrtek se poje tretjič in zadnjič v sezoni velika Wagnerjeva opera »Lohengrin« in sicer za parabonente. — V soboto se uprizori prvič F. A. Šubrt igrokaz »Žetev«, v nedeljo popoldne »Ljubezen bdi«, zvečer pa opera »Madame Butterfly« na čast hrvatskemu pevskega društvu »Kolo« in sicer zadnjič v sezoni.

lj Nova godba. Koncesijo za vzdrževanje orkestra je dobil g. Karol Bietsch v Novem Vođmatu št. 58. G. Bietsch hoče društvom jako ceno postreči in gre rad tudi na deželo. Sestavlja godbo po poljubni zahtevi po 6, 12 in tudi več godcev.

lj S ceste. Včeraj je na Dunajski cesti pred hišo št. 21 hlapec Ivan Osredkar vsled neprevidne vožnje zadel v kandelaber plinove svetilke, jo razbil in s tem napravil mestni občini znatno škodo.

lj Kdo je lastnik? Te dni sta prinesla k starinarjem dva moška zlat moški prstan v prodajo. Ker je bila zadeva sumljiva, je posegla vmes policija ter se pozivljala lastnika, da se zgloši zaradi prstana.

Mohorjani! Ko sprejmete letošnje knjige Družbe sv. Mohorja, darujte vsak po svojih premoženjskih razmerah za naš narodno-obrambni sklad!

Telefonska in brzojavna poročila.

POSVETOVANJA POLJSKEGA KLUBA IN »SLOVANSKE JEDNOTE«.

Dunaj, 4. nov. Vsled povabila načelnika poljskega kluba Glombinskega se je včeraj vršilo posvetovanje načelnikov poljskega kluba z zastopniki »Slovenske Jednote«. Dr. Glombinski nadaljuje svojo akcijo za ureditev razmer, ki jo je pričel že takrat, ko razmerje z Bienertom in »Slovansko Jednoto« še ni bilo prekinjeno. Načrt Glombinskega, ki zastopa vladno, je ugotoviti normalne razmere v zbornici in poizvedeti za pota, po katerih naj bi se setavljala nova vlada, katere namen naj bi bil ureditev parlamentarnih in političnih razmer. Rešitev orežkočuje nejasnost, ki še vlada v »Slovanski Jednoti« o tem, ali naj bo nova vlada parlamentarna ali naj nastopi uradniški kabinet. Da se o tem vprašanju dobi jasnost, se bo danes o tem parlamentarna komisija »Slovenske Jednote« celi dan posvetovala. Ko se odloči, javi to poljskemu klubu, nakar se vrši novo posvetovanje zastopnikov »Slovenske Jednote« z zastopniki poljskega kluba.

ODLOČILNI SKLEP »SLOVANSKE JEDNOTE«.

Dunaj, 4. novembra. V današnji seji »Slovenske Jednote« je bil soglasno sprejet naslednji predlog dr. Šusteršiča: »Slovanska Jednota« ni v položaju razpravljati z vlado v njeni sedanjosti, pač pa je »Slovanska Jednota« pripravljena pospeševati mirno rešitev krize in v tem oziru obravnavati s tako vlado, ki bi dala jamstva za sistem popolne pravičnosti napram vsem avstrijskim narodom. — S tem soglasnim sklepom »Slovenske Jednote« je smatrati Bienertovo ministrstvo za odpravljeno.

DR. LUEGER PRI CESARJU.

Dunaj, 4. novembra. Danes je bil dr. Lueger sprejet od cesarja v avdienci. Dr. Lueger se je cesarju zahvalil za sankcijo jezikovnih zakonov nemških deželnih zborov, nakar je cesar odgovoril, da je to jako rad storil.

BIVŠA MINISTRA ZAČEK IN BRAJ PRI CESARJU.

Dunaj, 4. nov. Cesar je danes v avdienci sprejel nova tajna svetnika, bivša ministra Začka in Braja. Cesar jima je dejal: Zahvaljujem se Vama za Vajino delo, obnašal sta se vedno korektno, demisijo pa ne morem odobravati. Vidva bi morala vstrajati, potrebe Vajinega odstopa ne priznavam. Po teh besedah se ugiba, zakaj je bila demisija sprejeta.

ZVISAJE TARIFOV JUŽNE ŽELEZNICE.

Dunaj, 4. novembra. V današnji seji železniškega odseka je poslanec Dobernig spravi v razgovor zvišanje tarifov južne železnice. Železniški minister je odgovoril, da se posvetovanja za saniranje vrše, da pa radi razmer pri južni železnici vladi ni bilo drugače mogoče, da je dala dovoljenje za zvišanje tarifov provizorično in samo za eno leto.

Dunaj, 4. novembra. Železniški odsek je izvolil pododbor v zadevi zvišanja tarifov južne železnice.

SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Dunaj, 4. novembra. Odsek za socialno zavarovanje je sklenil takoj začeti specialno debato o vladni predlogi za socialno zavarovanje.

ŠKOFOVSKE KONFERENCE.

Dunaj, 4. novembra. Dne 9. novembra se prično tu konference škofov.

VSESLOVANSKA UMETNIŠKA RAZSTAVA.

Brno, 4. novembra. V Preravi je bil sestanek zastopnikov vseh slovanskih umetniških društev, ki so sklenili leta 1911 prirediti v Krakovu vseslovansko umetniško razstavo. Posvetovanje je zaključil sijajen banket. Hrvaško umetniško društvo »Medulič« je zastopal Deškovič, Slovenec Vesel.

DR. FRANKO.

Gorica, 4. novembra. Dr. Franko se je odpovedal vodstvu »agrarne« stranke. Stranka se »reorganizira«.

VLADARSKI SESTANEK V PARIZU.

Pariz, 4. novembra. Od poučene strani se zagotavlja v Parizu obisk bolgarskega kralja Ferdinanda. Obisk bo imel oficijelni značaj in bo kralj stanoval v palači d'Orsay. Tudi portugalskega kralja Emanuela se pričakuje. Sprejet bo slovesno v palači Elysee.

PONEVERJENJA V SRBSKI VOJSKI.

Belgrad, 4. novembra. Obtožnica dolži polkovnika Vlaiča in Rasica ter majorja Božidaroviča, da so sprejeli od tvrdke Schneider-Creuzot za 3.600.000 frankov neporabnega vojnega materiala.

KOKOVCEV V TOKIO.

Peterburg, 4. nov. Ruski car je pooblastil finančnega ministra Kokovceva, naj se poda v Tokio in ondi nadaljuje z umorjenim Ito začete dogovore.

REVOLUCIONARCI V NIKARAGUI PORAZENI.

New York, 4. nov. Tukajšnji nikaragiški konzul je prejel brzojavko predsednika Falaya, da so vladne čete porazile revolucionarce.

PORAZ SOCIALNV DEMOKRATOV.

London, 4. nov. Glasom končnih rezultatov municipalnih volitev v Londonu in tudi v pokrajinah, je bila socialna demokracija povsod porazena.

ZMEŠNJAVE NA GRŠKEM.

Atene, 4. novembra. Pri Chalkisu so včeraj orožniki vjeli štiri mornariške častnike, ki so spali pod drevesi. S tem so prijeti razven voditeljev Typaldosa in Domestica vsi uporniki. Typaldosa so včeraj videli v bližini Aten. Pobegnil je proti Eubeji.

ABESINSKI KRALJ MENELIK NA SMRTNI POSTELJI.

Addis Abeba, 4. novembra. Kralj Menelik se bori s smrtjo. Narava kralja je tako trdna, da so nekateri njegovi prijatelji mnenja, da si bo morebiti še opomogel. Zdravniki pa so mnenja, da bo živel k večjemu še teden dni. Prestolonaslednik Ras Tasama je že vzel v svoje roke vladno in že se pozna vpliv močne roke. Bati se je, da bodo ob kraljevi smrti nastali poccetni boji in ropanje trgovin tukajšnjih zelo nepriljubljenih Grkov in Armencev.

Adis Abeba, 4. nov. Dne 20. oktobra je bil v navzočnosti glavarjev rodov prečitan proglas carja Menelika. V tem proglasu opominja Menelik glavarje naj zvesto služijo njegovemu nasledniku, ki ga je določil v osebi Lidi Jeassu ter naj zavrnejo vsakogar, ki bi hotel zasedati prestol. Ras Tasama je bil potrjen kakor varuh prestolonaslednika. — Proglas Menelikov so po vsej deželi sprejeli mirno.

VELIK POŽAR.

Tiflis, 4. nov. Židovski del mesta Surah je pogorel z vsemi skladišči in prodajnicami vred. Škode je okolu dva mil. rubljev.

ZRAKOPLOVSTVO.

Kolin, 4. nov. Zrakoplov »Zeppelin II.« je prispel semkaj ob 9. in pol uri dopoldne.

ŠTRAJK V GLEDALIŠČU.

Budimpešta, 4. novembra. Koristi in koristovke so sklenili štrajkati, ako se jim ne zviša plača.

POTRES.

Reggio di Calabria, 4. novembra. Včeraj so tu zopet čutili valovit potres.

Otvoritev umetniške razstave hrv. umetn. društva „Medulić“.

II.

Kiparji.

Čudež v umetnosti je kipar Ivan Meštrovič: s petnajstim letom se je poslovil od ovčje črede in po desetih letih — sedaj je v sedemindvajsetem letu — je bil po vsem umetniškem svetu občudovan kipar. Učil se je pri Rodinu in hodil v klasično šolo, a danes je popolnoma izražena individualnost v neprestanem razvitku. On je kipar in filozof obenem, ki se bavi z najrazličnejšimi problemi, vendar je pa pretežno kipar strasti in trpljenja. Velikega kipa ni poslal nobenega, vendar je pa tudi v najmanjši stvari vedno resnični plastik in skozi in skozi monumentalen; človeško telo pozna do najmanjše mišice (št. 73, Roka), vendar pa monumentalnosti in siluetti žrtvuje do gotove meje tudi anatomske pravilnosti, kakor n. pr. v čudovito ritmičnem aktu »Spomini«. Svojo mater je vpodobil, kakor jo more le srce umetnika-ženija.

Njegov učenec je bivši klesarski pomočnik Tomo Rosandič, ki je šele pred kratkim odkril svoj veliki talent za plastiko. Nekaj velikega in monumentalnega je prekrasna glava »mladega človeka«, ki se tudi poleg tako nevarnega sosedu kot je Mestrovic drži na višini.

Tretji v tem odličnem krogu je specialist za živali Branislav Dešković. Njegovi konji in psi so portreti v najboljšem pomenu besede. Primerjajte n. pr. konja »pod bremenom« med seboj: po zunanosti sta oba enaka, po karakterju in temperamentu pa različna. To je gotovo višek živalske plastike. Vsakdo bi mislil, koliko modelov, študij, skic in časa rabi ta nenavadni umetnik, da napravi tako dovršeno delo, res so pa vse njegove stvari delane na pamet in »prepečičar«, ki je seveda tudi natančen portret, je bil pred pričami v dvajsetih minutah gotov. Seveda so vse te živali njegovi dobri in stari prijatelji, s katerimi vedno ljubeznjivo obučuje in jih iz samega prijateljstva modelira tako dovršeno, da tudi v tako slabem materialu, kot je mavec, drhti vsak živo vse te živali njegovi dobri in stari priznanje v pariškem »Salonu«. V dokaz, da zna portretirati tudi svoje krščene znanke, je modeliral svojega očeta, katerega je po izreku svojih kolegov frapantno pogodil.

Mnogo življenja in karakterja ima tudi T. Dukovičev »portret glasbenika G. G.«

Hrvaški umetniki so se že pri svojem prvem nastopu med nami visoko izkazali in dolžnost vsega našega občinstva je, da razstavo »Medulićevo« poseti v najobilnejšem številu. In si bo likalo okus na delih, ki kažejo mojstre in so bolj pristopna kakor impresionistična dela naših domačih umetnikov. Zato je pač samoočebni umevno, da različni naši vzgojni in drugi zavodi ter društva to razstavo obiščejo in z obiskom obenem manifestirajo za skupnost, ki veže Jugoslovane na vseh poljih.

X. Y.

Darovi.

SKLAD ZA OBMEJNE SLOVENCE.

445. Dr. Mihael Opeka, c. kr. profesor v Ljubljani, 20 K.

446. Matej Ahačič, kaplan v Hrenovicah, 20 K.

× × ×

Kakor velikanski plaz narašča Roseggerjev sklad za nemški Schulverein. Knez Fürstenberg je obljubil 12.000, tvorničar Dietrich 10.000 K, Julij Meinel 4000 K — posamezne stavbne kamene po 2000 kron obetajo nemškemu Schulvereinskemu trdnjavam društva in zasebniki. Odlikujejo se v tem zlasti nemška in ponemčena mesta in občine. Po 2000 K bodo med drugimi štela v omenjeni sklad mesta: Celovec, Gradec in Ptuj. Manjše občine priskočijo tako, da bodo dajale 5 let po 10 K za vsakih tisoč prebivalcev. Na ta način nabere Nižja Avstrija v 5 letih krog 200 tisoč kron, vse nemške občine v Avstriji preko milijona. Slovenske občine, ganite se! Vsaka zlahka vtrpi v 5 letih 200 K za našo narodno obrambo. Naj nas ne osramote nemške občine! Somišljenice, somišljeniki, spominjajte se ob vsaki priliki našega narodnoobrambnega sklada!

Naročajte „Slovenca“!

Razne stvari.

Štrajk sodnih pristavov v Srbiji. Sodijski pristavi v Srbiji so sklenili, da prično štrajkati, ako jim ne povišajo plače.

Srbski poslanci v Sofiji. Večje število srbskih poslancev namerava napraviti izlet v Sofijo.

Žrtve alkohola na Ruskem. Član ruske dume Čelišev je zbral podatke o naslednjih in škodljivosti uživanja alkohola na Ruskem. Ruski listi priobčujejo nekoliko teh podatkov. Vsled delirija tremens je umrlo preteklo leto na Ruskem 6895 oseb; v pijanosti je obolelo 9165 ljudi; vsled norosti zaradi prevelikega pitja je umrlo 3277 oseb; pijancev se je ubilo 8758; na kak drug način se je ponesrečilo v pijanosti 2898 oseb. V pijanosti se je obesilo 834 oseb, zgorelo jih je 1530, zastropilo 375, vrat si je prerezalo 674 oseb. Kap je zadela vsled nezmerne pitja 1251 oseb. Skupno je umrlo 35.685 oseb vsled nezmerne pitja v enem letu. Koliko pa je še tistih, ki so oboleli vsled pitja in so ozdraveli!

Bosenski tobak. Leta 1908. se je izvozilo bosenskega rezanega tobaka v Ameriko 2925 kg, v Avstralijo 876 kg, v Švico 690 kg in v Dansko 214 kg. Cigaret se je izvozilo v Ameriko 660.800, v Nemčijo 479.300, v Švico 260.000, v Dansko 245.600, v Angleško Indijo 213.300, v Angleško 170.360, a v Afriko 153.000. Samega tobaka se je izvozilo v Egipt 440.572 kg v vrednosti 1.075.668 kron, a v Nemčijo 15.550 kg v vrednosti 42.636 kron. Neverjeten je nasprotno mali izvoz smodk, ki jih je bilo izvoženih samo 6200 (5400 v Ameriko).

TURŠKI IZLETNIKI NA ČESKEM.

Včeraj so dospeli sem mladoturški izletniki. Na postaji so jih sprejeli zastopniki oblasti in trgovske zbornice. Trgovaška zbornica je dala gostom na čast rout. Iz Prage so se odpeljali v Kladno in Karlin.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
3	9. zveč.	730,6	9,4	sl. jvzh.	pol obl.	
4	7. zjut.	30,5	6,6	sl. jvzh.	jasno	0,0
	2. pop	29,7	13,0		del. obl.	
Srednja včerašnja temp. 10,7°, norm. 6,6°.						

Pozor! Prodaja Pozor!
najnovejše obleke jesenske in narejene obleke zimske, za gospode, dame, dečke in deklice po najnižji ceni edino
2629 1
konfekcijska trgovina **A. LUKIČ**, Pred škotijo 19.

Karla Planinška
pržena kava
je za poznavalce najboljša.

Krasne klobuke za dame,
kakor tudi za deklice in otroke, najnovejše mode,
v največji izbiri priporočam po zelo ugodnih cenah
modni salon **P. Magdič**
Ljubljana, nasproti glavne pošte, Ljubljana.

2643 20-1

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 4. novembra.

Pšenica za oktober	13-97
Rž za oktober l. 1909.	10-11
Oves za oktober	7-60
Koruzza za maj l. 1910	6-82
Efektiv: — — —	

Vajenec

za pekarsko obrt, v starosti 14 ali 15 let, poštenih starišev, se sprejme takoj. Naslov pove upravništvo „Slovenca“. 3023

Prav dobre vinske sode

z hrastovega lesa, nekaj skoro novih, od 400—600, 1200, litrov prodaja po nizki ceni

Fran Cascio Ljubljana, Šelenburgove ulice 6.

Oddajo se v najem na cesti na Rožnik

TRI STANOVANJA

št. 208 in sicer eno takoj, drugi dve pa s 1. februarjem. 3056 3-1

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob, kuhinje itd., je od 1. novembra naprej oddati. Dunajska cesta 32. 2848 6-1

Mesečna soba

s posebnim vhodom, novo opremljena, razgled na ulico, se odda za eno ali dve osebi, na Krakovskem nasipu 18, I. nadstropje, levo. 3078 3-1

Stanovanje

dve lepi sobi, se radi preselitve odda takoj ali pa za februar-termin. Povpraša naj se na Barvarski stezi št. 5. (Poljane). 3073 1-1

Zahtevajte povsod sledeče izborne snažilne in čistilne predmete:

Za čevlje: mast za usnje v prid družbi Sv. Cirila in Metoda.

Ilirija kremo, Praxin kremo.

Zakovine: čistilo v prid družbi Sv. Cirila in Metoda, Polerin čistilo in Ilirija čistilni prašek.

Za mrčes: Prašek Dalmatin v prašilnih škatljicah.

Te predmete, ki se dobe v vseh trgovinah izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov

Golob & Volk, Ljubljana.

Kakovost izborna. Cene nizke.

KNJIGOVODJA

izurjen v dvostavnem in ameriškem knjigovodstvu, slovenskega in nemškega jezika več, išče službe za januar ali februar. Ponudbe pod „Merkur 1910“, pošto ležeče. 3071 4-1

2783
INDRA-TEA najboljši in najfinejši čaj

Išče se samostojno
stanovanje

z eno sobo in kuhinjo za februar-termin. Ponudbe pod šifro „500“ na upravništvo „Slovenca“. 3071 (1)

Odda se 3063 3-1

polovico lože v I. redu

za nepar predstave. Poizve se v Šešarkovi trafikli v Šelenburgovi ulici.

Pozor!

Radi družinskih razmer se takoj ceno

proda lepa

pritlična hiša

sredi mesta vsa na novo popravljena. Plačilni pogoji zelo ugodni. Ponudbe pod šifro 1000 na upravništvo Slovenca.

340 41-0
Steckenpferd-Ilirino-mlečno-milo.

Najmilejše milo za kožo
kakor proti pegam!
Dobiva se povsod!

Podružnice
Spljet, Celovec

- In Trst -
- Delniška glavnica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

priporočam promese na ogradske premijske srečke, polovice po 7 K, cele po 12 K, zrebanje 15. novembra, glavni dobiček K 200.000,

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun, ter je obrestuje po čistih 1/2%

Podružnice
Spljet, Celovec

- In Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -